

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК СТАТЕЙ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ПОШУКИ ТА ВІДКРИТТЯ

16-17 червня 2020 року

I частина

TIME OF ART EDUCATION

**COLLECTION OF ARTICLES VIII OF THE ALL-UKRAINIAN SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

ART EDUCATION: SEARCH AND DISCOVERY

Харків 2020

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Фомін В.В. доктор педагогічних наук, професор (гол. ред.)

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвеева О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Мартинюк Т.В. – доктор мистецтвознавства, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Бурма А.В. канд.пед. наук, доцент

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Протокол № 7 від 19.11.2020р.

У збірнику подано статті VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: пошуки та відкриття».. Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»: зб. статей VIII Всеукраїнської наук. - практ. конф., (16-17 червня, 2020) / заг.

ред. В.В. Фомін, Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020, Ч-І. 186 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020

УДК 687.01: 391(477)

Ольга Рибка

Харківський національний
педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
факультет мистецтв, кафедра дизайну.
магістр 1-го курсу, група 5-М

ДИЗАЙН КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ ЗА МОТИВАМИ ЕТНІЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО КОСТЮМУ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент, Л.С. Григорова

Анотація. Статтю присвячено дослідженню традиційного українського одягу і виготовленню жіночої колекції «Раєчка» на основі етнічних мотивів. Розглядається український народний костюм як яскраве і самобутнє культурне явище, що розвивалося і удосконалювалося протягом століть. Під час формування костюму залишили відбиток історичне походження та доля українського народу, традиції, взаємовпливи культур інших народів.

Ключові слова: фолк-стилі, культура, костюм, сучасний одяг.

Abstract. The article is devoted to the study of traditional Ukrainian clothing and the production of the women's collection "Rayechka" on the basis of ethnic motifs. Ukrainian folk costume is considered as a bright and original cultural phenomenon that has developed and improved over the centuries. During the formation of the costume left an imprint on the historical origin and fate of the Ukrainian people, traditions, mutual influences of cultures of other peoples.

Key words: folk style, culture, costume, modern clothes.

Постановка проблеми та її актуальність. Найбільшим надбанням кожного народу є його духовна та матеріальна культура. Одяг завжди був однією з найважливіших складових традиційної української культури, без якої неможливо її уявити. Невже наша історія так нічому нас і не навчила? Одже звернемо увагу на досвід і мудрість своїх Предків, щоб не втратити самобутність, не розчинитися в круговерті часу, не згубити своє майбутнє.

Традиційний одяг – це частина народної творчості, яка є однією із форм суспільної свідомості й суспільної діяльності. Всі види народної творчості, у тому числі й одяг, відображає історію і трудову діяльність людини. Впродовж

віків український народний одяг зберігав етнічні риси. Він також всотував не тільки сферу знань, естетичні погляди та досвід виробництва, а й обрядові звичаї.

Метою статі є аналіз особливостей українського народного вбрання та розробка перспективної колекції одягу за народними мотивами.

Виклад основного матеріалу. Одяг, крім свого основного призначення – захищати людину від несприятливого впливу навколишнього середовища, має, насамперед, багато інших різноманітних функцій. Одяг є носієм яскраво вираженого знакового характеру і вказує при цьому на статевовікову, соціальну, етнічну, професійну та іншу належність людини. В одязі зазвичай поєднуються кілька функцій, при переважанні одних та послабленні інших. Одяг несе інформацію про людину, її соціальний стан, рівень добробуту, вік. Таким чином, виконуючи комунікативну функцію, кожна річ, у тому числі й одяг, передає образ часу. З цього випливає, що одяг є одночасно річчю і знаком – символом. Отже, костюм належить не лише до матеріальної, а й до духовної культури.

Одяг слід розглядати не тільки як частину матеріальної культури, а й як явище, тісно пов'язане з духовним життям народу, з його звичаями та обрядами [1].

Традиційний український народний костюм формувався протягом століть і розвивався безперервно на всьому шляху існування народу. Саме власне український стрій, а не завезений поневолювачем одяг, не нав'язаний імперською владою, не імпортований із-за кордону. Якщо взяти за зразок чужу культуру для творення власної, народ виглядатиме нижчевартисним й провінційним. Так було і з нами, з українцями в «інтернаціональній сім'ї братніх народів», культура якої зводилася до теорії «злиття всіх націй і народів» із усередненою духовністю.

Так було і за часів українських земель у складі Російської імперії, коли зразком для українця вважалось тільки «великоросійське»; так було за часів захоплення українських земель Польщею, коли значна частина українського панства відцуралася свого народу, забувши своє рідне коріння; так було й за часів Київської Русі, коли з волі князівсько-боярської верхівки русичів-українців загнали до візантійського релігійного ярма.

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Тисячолітнє знищення української духовної та матеріальної культури зробило свою темну справу. Та чи все так безнадійно втрачено?

Свідомість представників сучасного українського суспільства значною мірою зорієнтована на відшукування власних історичних витоків. Це, зрештою, природно: таке бажане здобуття незалежності не могло не викликати патріотичного бажання ствердити національну гідність через звеличення предків, простеження власного родоводу від створення світу. Останнім часом багато українських дизайнерів працюють з унікальними національними мотивами, переосмислюючи їх у своїх колекціях. Усі елементи моди минулого знаходять відгомін в сучасному одязі, який створюється на основі українського традиційного костюму.

Еволюцію тих чи інших модних напрямів, зародження і розвиток різних модних тенденцій, неможливо уявити без впливу етнічної ідентичності. Фольклорний стиль залишається завжди актуальним і завжди прихильно сприймається на модних показах. Вбрання з національними елементами може підкреслити вишуканий смак і виявити патріотичні почуття.

Вітчизняна зірка шоу-бізнесу, вбрана у фолк-стилі, справляє напрочуд приємне враження і стає зразком для наслідування [11, 12]. Красуні на конкурсах краси обирають для дефіле сукні з національними українськими мотивами, що робить їх неперевершеними [3, 9]. Традиційний одяг наших пращурів продовжує створювати історію української моди. Нині елементи народного одягу вживаються всюди: від своєрідної «класики вулиць» – вишиванки у поєднанні з джинсами, до молодіжних світшотів і стильних весільних суконь. Традиційні головні убори, такі як хустка, і зараз популярні серед українок. На фольклорні свята квітчасті хустки стають незамінною деталлю костюму. Молодь може увінчати сучасну зачіску квітами, бантами із кольорових стрічок чи яскравим плетінням.

Сьогодні не тільки українські модельєри, а й дизайнери всього світу проявляють інтерес до одягу в українському стилі, черпають натхнення із старих

фото й бабусиних скринь : використовують його окремі елементи або не значною мірою його змінюють [13].

Фольклор дає широке поле для прояву власних творчих знахідок. Підготовка до виготовлення колекції «Расчка» на основі етнічних мотивів, вивчення теми наштовхнула на потребу розмежовувати в аналізі сучасний одяг із патріотичними принтами та сучасний етно-одяг, який передбачає, насамперед, вишивані орнаменти, виготовлення буфів-брижок. Як показало дослідження, ставлення до них відмінне. Якщо звернутися до історії, то народний одяг, етно - костюм став ознакою громадянської позиції та почав одягатися з патріотичною метою з ХІХ ст.

Етнограф М.Олійник звертає увагу, що народний одяг заклав естетичні канони зовнішності свідомого українця, означив український імідж. У той час для кожного прошарку населення існував свій чіткий зовнішній образ, якому в залежності від майнового та родового статусу відповідав певний костюм (вбрання простого народу та привілейованих верств, міський і сільський одяг). Коли ж Т. Шевченко, проживаючи у Петербурзі, одягнув одночасно модний міський костюм і селянську смушкову шапку з кожухом, це вразило оточуючих, у той час було неприйнятним поєднувати одяг різних станів.

Фактично, Шевченко зробив спробу презентації народного одягу в урбаністичному середовищі; своїм зовнішнім виглядом не лише ламав соціальні правила та стереотипи, а й кидав виклик суспільній думці, відкрито демонструючи себе як українця за допомогою одягу [7]. Власне самоусвідомлення зумовило таку («одягову») форму культурного єднання зі своїм народом, позначення себе з ним одними маркерами. Колись одяг служив майже паспортом селянина. Кожне село чи групи сіл вирізнялися своїм комплексом вбрання, тож на ярмарку можна було легко визначити, хто звідки.

О. Вільшанська зауважує, що «для демонстрації свідомого українства прекрасно підходила вишита сорочка, яку можна було носити разом із міським костюмом» [2, с. 133].

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Саме Шевченко розпочав моду на національні риси в одязі, він був також одним із перших, хто почав фотографуватися в народному одязі. Сьогодні фотографування в одязі з патріотичними принтами стає демонстраційним актом – «візуалізацією, яка потрібна людині на психологічному рівні для конструювання нового формату інтерпретації себе» [6, с. 108].

«Згадуйте предків своїх, щоб історія перед вами не згасла, і золотої нитки не згубить», – писала Ольга Кобилянська. Зараз, коли наша історія потребує переосмислення та реконструкції, важливо передовсім почати із себе.

Останнім часом я дуже часто згадую своє дитинство. І так хочеться хоч на хвилинку стати маленькою і як колись, щоб прабабуся Галя взяла мене на руки, з любов'ю притуляла до себе і розповідала казки. А знала їх вона дуже багато. Я уважно слухала...

І тоді я дізналася про важке життя і трагічну долю моїх предків, які народилися і проживали у селі Романиха на Полтавщині. Переживши страхіття війни, прабабуся втратила свого коханого Михайла.

У прабабусі дві доні Рая і Оля. В одній із своїх книг «Невигадані історії» Оля, тепер вона – Ольга Михайлівна Кабашна, так пише про «творче» життя бабусі Галі: *...А ночами вона шила людям. Люди обносились за війну, одягу ніде було купити, а жити треба. Мама перешивала старі шинелі на верхній одяг, валянки. Ой, як це було не легко! Але, що поробиш. Мамині золоті руки рятували нас від голоду...*[4, с. 111].

Прабабусині руки і справді були золоті, пам'ятаю теплі стьобані ковдри із різнокольорових шматочків тканини, на стінах висіли картини-аплікації, кожен клаптик обшитий рівненькими петельними стібками, а вишиті нитками, здавалось з самої веселки, гладдю та хрестиком картини та скатертини, постільна білизна білим на білому з вишивкою рішельє, колись мені здавався незрозумілим одяг прикрашений тасьмами та вишивкою, пізніше я дізналась, що то полтавська керсетка, спідниці, сорочки...

Маю першу вишиванку з маленькими квітами – маками розкиданими по рукавах, як по полю, яка мені дуже дорога, пошила прабабуся Галя за

полтавським кроєм. Є повір'я, що сорочка, вишита й подарована на добро, на хороше життя, буде оберігати.

Але любов до шиття у мене від бабусі Раї. Подув вітер – і покотив їх полем з Полтавщини в далекі землі Донбасу. Капали сльози з очей, боляче було відриватися від рідної домівки. Поки жила бабуся, їй завжди світив далеким вогником, оповитий щемом і добрим спомином отой найрідніший «берег дитинства». Вона з простої швачки крок за кроком, освоївши всі тонкощі швейної справи, стала закрійником в ательє міста Макіївки. Раїса Михайлівна могла пошити будь-який одяг, обмежень не існувало.

Джерелом натхнення колекції «Раєчка» стала саме вона, моя бабуся Рая, українська жінка. Адже українська жінка – особлива; як ніхто інший, вона вмє жити в гармонії з природою та собою. Сильна, незалежна та цілеспрямована, вона водночас є дуже тендітною, жіночною, чуттєвою. Це жінка з характером та власним стилем, відкрита до життя та людей. Але сама вона – не для кожного.

Жіноче вбрання колекції «Раєчка», розроблене на основі національного українського костюму. *Кожен образ є сучасним та придатним для використання в сучасному сьогоденні.* Всі речі виготовлені з якісних натуральних тканин з урахуванням основних модних та кольорових тенденцій.

Колекція розрахована на сучасну жінку, середньої вікової групи. Загальний образ кожної моделі колекції, що проектується в даному проекті, побудований за принципом контрасту кольорів. Кольорова гама моделей складається із білого, світло-коричневого та коричневого кольорів, темно-червоного, темно-зеленого кольорів.

Таке поєднання створює гармонійну єдність в композиції костюму. В одязі присутня симетрія, і асиметрія. Симетрія простежується у симетричному крої, розташуванні декоративних елементів, асиметрія – в асиметричному запахові спідниці. Ансамбль виконано із льняної тканини. Колекції притаманний напівприлягаючий силует, він підкреслює сексуальність і романтичність жінки. Елементами декору є фактура, гудзики.

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Екстравагантні вбрання і прикраси в українському стилі допомагають звернути на себе увагу оточуючих, примушують захоплюватись тонким відчуттям стилю. Кожна модель колекції доповнена головними уборами, пасками, намистом та утворює завершений образ жінки. Не зрікаючись давніх традицій можна виглядати яскраво та по-сучасному.

Висновок. Отже, можна сказати, що в результаті проведеної роботи був проаналізований національний український одяг, знайдено його зв'язок з сучасними тенденціями моди. В ході роботи було зроблено аналіз характеру елементів формування костюму, за основу взяті різні форми та методи народної творчості у пошитті одягу. Зважаючи на те, що розвиток українського костюма відбувався у тісному зв'язку з іншими культурами, особливо зазнавши впливу народів, з якими межує Україна, окремим регіонам притаманні свої особливості носіння одягу, крою та його оздоблення. Народний одяг відзначається простотою форм, багатством та різноманітністю прикрас, насиченим колоритом, тому становить гарний приклад для наслідування та відображення народних мотивів у розвитку сучасного костюма. Сутність етно сьогодні – не просто у відтворенні одягу з минулого, а у вмінні відчувати зв'язок зі своїм родом.

Список використаних джерел

1. Артюх Л. Ф., Космина Т. В. Этнические символы в материальной культуре украинцев. Retrieved from <https://cutt.ly/0yWKn7J>
2. Вільшанська О. Л. Повсякденне життя міст України кін. XIX – поч. XX ст.: європейські впливи та українські національні особливості . Київ : Ін-т історії України НАН України , 2009. 172 с.
3. «Дерево життя»: українка представила вбрання для конкурсу «Міс Всесвіт 2018». Retrieved from: <https://cutt.ly/IyWKJE6>
4. Кабашна О.М. Невигадані історії : літературно-художнє видання: Харків, 2013. 296с.

5. Маслова Г. С. Народная одежда в восточнославянских традиционных обычаях и обрядах XIX – начала XX ст. Retrieved from: <https://www.booksite.ru/fulltext/maslova/text.pdf>
6. Олійник М. Вираження української ідентифікації в міському одязі (на прикладі життя родин Драгоманових і Косачів). Retrieved from: <https://cutt.ly/eyWZeVD>
7. Олійник М. Шевченко-stile: як одягаються патріоти Retrieved from <http://ethnography.org.ua/content/shevchenko-style-yak-odyagayutsya-patrioty>.
8. Семья и семейный быт украинского сельского населения Западной Сибири в конце XIX – XX веке: монография. Retrieved from: <http://library.altspu.ru/dc/pdf/gribanova.pdf>
9. Сукня вагою 28 кілограмів: Анастасія Субота показала костюм для «Міс Всесвіт». Retrieved from: <https://cutt.ly/ayWKZ9G>
10. Тканко З. (2018). Етноренесанси в українській моді: часові та культурні виміри Вісник Львівської національної академії мистецтв. Retrieved from: <https://cutt.ly/ryWL3E2>
11. Фотопроект : «Щирі». Retrieved from <https://womo.ua/116063-2/>
12. Фотопроект : «Щирі. Свята». Retrieved from: <https://23-59.ua/otkrytie-fotoproekta-shhiri-svyata/>
13. Цимбаліста В. Дім моди Gucci взяв узори з писанок Олега Кірашука Retrieved from: <https://cutt.ly/AyWLEIa>

Дар'я Трубнікова

СУТНІСТЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ
ПІДГОТОВКИ 105

V. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Євгенія Кумейко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО СПІВРОБІТНИЦТВА З УЧНЯМИ 110

Юлія Панасенко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ
СИНЕСТЕЗІЙНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ
МИСТЕЦТВА..... 121

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Алла Соколова

Ван Чжень

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ДИРИГЕНТА ЯК НАУКОВА
ПРОБЛЕМА 126

Анастасія Сенюттич

ПРОФЕСІЯ «ДИЗАЙНЕР ОДЯГУ» В УКРАЇНІ 136

Вероніка Каніковська

ДО ПИТАННЯ РОЗРОБКИ ДИЗАЙНУ УПАКОВКИ ВИРОБІВ ТЕКСТИЛЬНОЇ
ТА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 141

Ольга Рибка

ДИЗАЙН КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ ЗА МОТИВАМИ ЕТНІЧНОГО
УКРАЇНСЬКОГО КОСТЮМУ 146

Євгенія Галіченко

СТВОРЕННЯ СЦЕНІЧНОГО ОБРАЗУ ВОКАЛЬНОГО ТВОРУ НА ЗАНЯТТЯХ
З ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ 154

Олена Рись

ІНТЕР'ЄР ЖИТЛОВОГО ПРИМІЩЕННЯ В СТИЛІ ЛОФТ: ЙОГО
ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ОСОБЛИВОСТІ..... 158